

TEMA PENTRU ACASĂ LA EDUCAȚIA MUZICALĂ CA FACTOR IMPORTANT AL FORMĂRII CULTURII MUZICALE A ELEVILOR

*HOMEWORK IN MUSICAL EDUCATION: AN IMPORTANT FACTOR IN
FORMING STUDENTS' MUSICAL CULTURE*

Marina COSUMOV,
doctorandă, Universitatea de Stat *Alecu Russo*, Bălți

Forming musical culture becomes a task for the whole life not only during the school course, as music continues to be a value which is rendered actual in different situations of life.

The homework in musical education contributes in this way to the enlightening of musical culture of the pupil realized out of the lesson with the spiritual, emotional, intellectual and individual effort. Through the homework, the pupil will be aware of an indissoluble relation between music and life.

Tema pe acasă constituie una din problemele importante ale procesului de Educație muzicală contemporană. Menirea acestei discipline școlare rezidă în antrenarea permanentă a elevului în diverse activități muzicale, inclusiv în afara orei de curs. Or contactul elevului cu muzica nu finisează la sfârșitul unei lecții sau/și la sfârșitul unui ciclu de lecții. Dimpotrivă, elevul continuă să comunice cu muzica, însă el comunică cu o muzică ce diferă mult, ca valoare, de muzica auzită în sala de studii.

În funcție de acești factori, orice activitate realizată în afara orei

de Educație muzicală, fără supravegherea directă a profesorului, are un caracter specific, individual. De aici și importanța temei pentru acasă, în calitatea ei de stimulent al intereselor și de coordonator al activităților muzicale independente ale elevului.

Experiența muzicală poate conjuga armonios și eficient activitatea muzicală pe care elevul o desfășoară în cadrul lecției cu cea din afara lecției (Figura 1), întrucât ambele tipuri de activități se află în relații de întrepătrundere și interdependență.

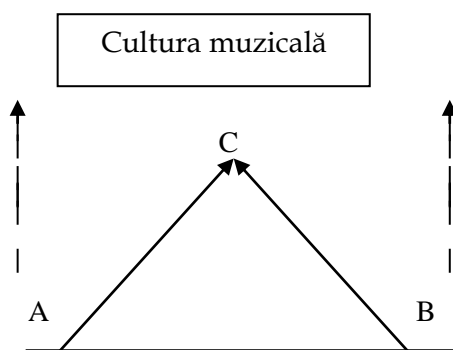

Figura 1

(A - Ora de educație muzicală; B - Tema pentru acasă la educația muzicală;
C - Convergența)

Procesul de Educație muzicală în general nu-și poate atinge deplina eficacitate decât printr-o relație strânsă a acestor două forme de activitate, realizarea adecvată a lui fiind direct proporțională cu gradul de stabilire a convergenței dintre ambele tipuri de activități.

Dacă întreprindem o analiză comparativă, extinderea muzicii studiate la ora de educație muzicală și a muzicii existente în afara lecției, vom constata că a doua este mult mai amplă și mai variată. Cu toate acestea, ele coexistă, uneori vin în acord, alteori în dezacord sau chiar în contradicție.

Ora de Educație muzicală trebuie să se deschidă spre conținuturile muzicale susceptibile de a fi asimilate de către elevi și în afara ei pentru valorificarea și, în același timp, pentru însușirea criteriilor de selectare a informației muzicale.

Fenomenul muzical în societate se desfășoară într-o fluiditate continuă, fapt ce necesită antrenarea elevilor în această activitate continuă. Astfel, edificarea culturii muzi-

cale trebuie să devină o temă pentru acasă pentru toată viața.

Pe lângă cerințele comune întregului proces instructiv-educativ școlar, tema pentru acasă la Educația muzicală în general, cât și la ora de Educație muzicală, în particular, solicită interpretări specifice, care vor purta pecetea domeniului pe care îl reprezintă.

Activitățile muzicale independente (în afara orei de Educație muzicală) nu se vor reduce doar la activitatea de învățare de cântece, de însușire mecanică a unor noțiuni de teorie a muzicii, a unor deprinderi elementare de solfegiere etc. Aceste aspecte de studiere a muzicii se prezintă ca elemente „scheletice” ale muzicii, care trebuie să fie însușite de către elevi pe o cale rațională, venind uneori în contradicție cu cerințele actuale de însușire a artei muzicale pe cale afectiv-emoțională, ca fenomen viu, artistic. Finalitățile actuale ale Educației muzicale depășesc accentul spre solicitarea unui fond atât intelectual, cât și, în

special, afectiv-psihologic al elevilor.

„În învățămîntul muzical legile didacticei sînt necesare, ele nu pot fi excluse, dar se vor transforma în reguli „moarte”, dacă nu vor fi însuflețite de specificul muzicii” – afirmă Dmitry Kabalevsky [6].

Tema pentru acasă la Educația muzicală trebuie să dezvolte elevului capacități creative de meditație, „cercetare” auditivă, analiză, descoperire prin studiu personal a valorilor artei muzicale. Respectarea unor legi adecvate activității muzicale independente vor condiționa realizarea eficientă a temei pentru acasă.

În acest sens, Ion Gagim [5] menționează că tema pentru acasă la Educația muzicală, constituind o formă specifică și foarte importantă a procesului de cunoaștere și asimilare a artei muzicale, trebuie examinată în contextul conceptului general al acestei discipline, conform anumitor principii pe care le vom exemplifica prin cele ce urmează.

Principiul subiectivității în artă (trăirea muzicii)

Valoarea intrinsecă a temelor pentru acasă rezidă în antrenarea diferitelor capacități muzicale ale elevilor, întru realizarea obiectivelor instructiv-educative preconizate, respectînd, totodată, posibilitățile fizice și intelectuale ale elevilor. Or fiecare persoană percepe/trăiește aceeași muzică în felul său, în mod individual, subiectivitatea percepției muzicale fiind condiționată de un șir de factori: gradul de participare interioară, gradul de activitate a imaginației, gradul de pătrundere în lucrare, de atenție, voință etc. [4, p.

163]. Actul perceptiv poartă un caracter subiectiv-obiectiv. Elevul percepe în mod subiectiv obiectivitatea sonoră conținută în textul muzical. Dacă obiectivitatea ține de ceea ce percepe elevul, atunci subiectivitatea ține de felul *cum* primește el și interpretează în sine mișcarea sonoră.

Principiul educativ-formativ (valorificarea eu-lui).

Spre deosebire de lecție, unde de întîlnirea cu muzica este ghidată de profesor, situațiile de educație estetică țin de acțiunea independentă, individuală (studiul muzical individual, temele pentru acasă la Educația muzicală etc.), muzica penetrînd interiorul fiecărui elev nu la nivel de însoțitoare a vieții, ci ca o *componentă indispensabilă a vieții*.

Atît prin specificul și conținutul său, cît și prin posibilitățile sale formative, muzica solicită mai ales fondul afectiv al elevului, acesta avînd implicații directe în declanșarea unor stări, trăiri și sentimente.

Principiul instructiv-informativ-tehnologic (formarea de cunoștințe-capacități-competențe).

Cunoștințele-capacitățile-competențele muzicale trebuie să contribuie în mod direct la asimilarea „critică” a muzicii cotidiene din afara orei de Educație muzicală, la perceperea și înțelegerea individuală a ei, la pătrunderea în imaginea artistică a creației și la interpretarea ei în mod independent. Cunoștințele muzicale nu vor fi acumulate ca scop în sine, ci pentru a le aplica în practica de cunoaștere și, în primul rînd, în cea de simțire/trăire a creațiilor muzicale.

Tema pentru acasă va include activități muzicale de ordin instructiv-informativ și tehnologic, dar numai ca mijloace care ar permite accesul la capodoperele muzicale și la trăirea lor. Aceasta reflectă nemijlocit tendința activităților muzicale independente de a acorda prioritate nu elementelor teoretice, „științifice” (care ne vorbesc despre muzică), dar celor artistice, estetice, etice (adică a muzicii propriu-zise, a mesajului viu, comunicat de ea), urmărindu-se în primul rînd, cultivarea la elevi a interesului pentru arta muzicală.

Principiul continuității

Prin intermediul temei pentru acasă la Educația muzicală, copiii vor conștientiza poate mai mult decît la alte discipline principiul legăturii conținuturilor educaționale cu viața. Timpul limitat al orelor de Educație muzicală, prevăzut de planul de studii al școlii, precum și intervalul care le desparte (o oră de educație muzicală pe săptămîină), nu întotdeauna permite a păstra firul de continuitate între lecție și activitățile din afara ei. Ascultînd muzica ce-l înconjoară zilnic, elevul va „descoperi”, în mod individual și independent, ceea ce s-a discutat la lecție. Or aici copiii vor evidenția corelația strînsă, organică a muzicii studiate cu viața.

Aceasta presupune ca în spiritul acestei legi a continuității să se stabilească diverse corelații atît între conținutul activității din cadrul lecției de Educație muzicală, cît și între cele realizate în mod independent, la capitolul „tema pentru acasă”. În așa fel, toate activitățile muzicale independente nu vor fi izolate, ci se vor „suda” invizibil, fără a destrăma

logica și dinamica pătrunderii subiectului muzical, elevul căutînd să descopere în afara orelor de curs ceea ce s-a discutat la lecție.

Principiul accesibilității

În ce privește cunoștințele, priceperile și deprinderile elevilor, sarcinile temei pentru acasă la Educația muzicală vor face apel la volumul de cunoștințe deja acumulat, vor antrena deprinderile formate, solicitînd în același timp o activitate creatoare, o dezvoltare a capacităților asociative etc. Accesibilitatea, însă, nu înseamnă lipsă de efort, ci tocmai un asemenea efort de a face greul – ușor, ce e neclar să devină – clar, iar ceea ce e complicat – să apară ca necomplicat etc.

Principiul atractivității

Acest factor reprezintă un stimul al întregului învățămînt în general și al Educației muzicale în special. O sarcină atractivă dezvoltă gîndirea elevului, stimulîndu-i inițiativa. Însăși muzica, prin forța ei de acțiune magică, prin felul ei de a fi, va contribui la crearea unei atmosfere vii, emoționale, captivante. Prin orice activitate muzicală, care stimulează interesul elevului, se produc și se dezvoltă cele mai variate trăiri și emoții, acumulate în urma efectuării activităților incluse la compartimentul tema pentru acasă la Educația muzicală.

Sarcinile temei pentru acasă vor fi selectate de profesor în așa fel încît întotdeauna ele să aducă elevului un element nou în cunoaștere și trăire.

Ca rezultat al reflectării asupra acestor principii, expunem în continuare un set de activități muzicale, originale prin conținut și mo-

dul de realizare, ce pot fi propuse ca teme pentru acasă la Educația muzicală:

1. Interpretați cântecul „Ceasul” și bateți din palme, paralel (sub formă de „acompaniament ritmic”) ritmul ceasului mare (*pas-pas*), a deșteptătorului (*iu-te, iu-te*) și, respectiv, a cesulețului mic (*și mai iu-te, și mai iu-te*). – (Clasa I-a).
2. Ce sentimente, emoții, dispoziții sufletești vă trezește:
 - un cântec de glumă;
 - un cântec de jale;
 - o colindă de Crăciun;
 - o colindă de Paște etc. – (Clasa I-a)
3. Audiați lucrarea „Ciocîrlia”. Alcătuiți o mică povestire privind conținutul artistic al acestei lucrări. – (Clasa a II-a)
4. Interpretați cântecul „Toamna” și schițați un tablou ce ar reda imaginea artistică a acestei lucrări. – (Clasa a III-a)
5. Compuneți o melodie cu caracter de marș, apoi alte 2 melodii cu caracter de dans și cântec după ritmul următoarelor versuri: „*Ca furnica mititică, / Ca albina de pe flori, / Suntem foarte, suntem foarte,*

/ Suntem foarte silitori”. (Grigore Vieru.) – (Clasa a IV-a)

6. Interpretați cântecul „Dragă-mi este țara mea” de Constantin Rusnac și scrieți un mic eseu în baza acestui cântec. – (Clasa a IV-a)
7. Confectionați diferite pseudoinstrumente muzicale (corpuri sonore, bețișoare, vase cu apă, fluierașe etc.), prin care să puteți imita sunete din natură (cântecul păsărilor, mersul trenului, ceasul etc.). – (Clasa a VI-a)
8. Comentați fraza: „*Aș dori din tot sufletul ca muzica mea să fie cunoscută, ca tot mai mult oamenii să o iubească, să găsească în ea consolare și sprijin*” (Piotr Ceaikovsky). – (Clasa a VII-a)
9. Alcătuiți un scurt eseu cu titlul: „*Muzica în viața mea*” – (Clasa a VIII-a)

Eficiența temei pentru acasă la Educația muzicală ține de gradul de integrare a ei în demersul educațional general. Tema pe acasă are ca misiune edificarea continuă a culturii muzicale a elevului, ca rezultat al trăirii emoționale, reflecției intelectuale și spirituale.

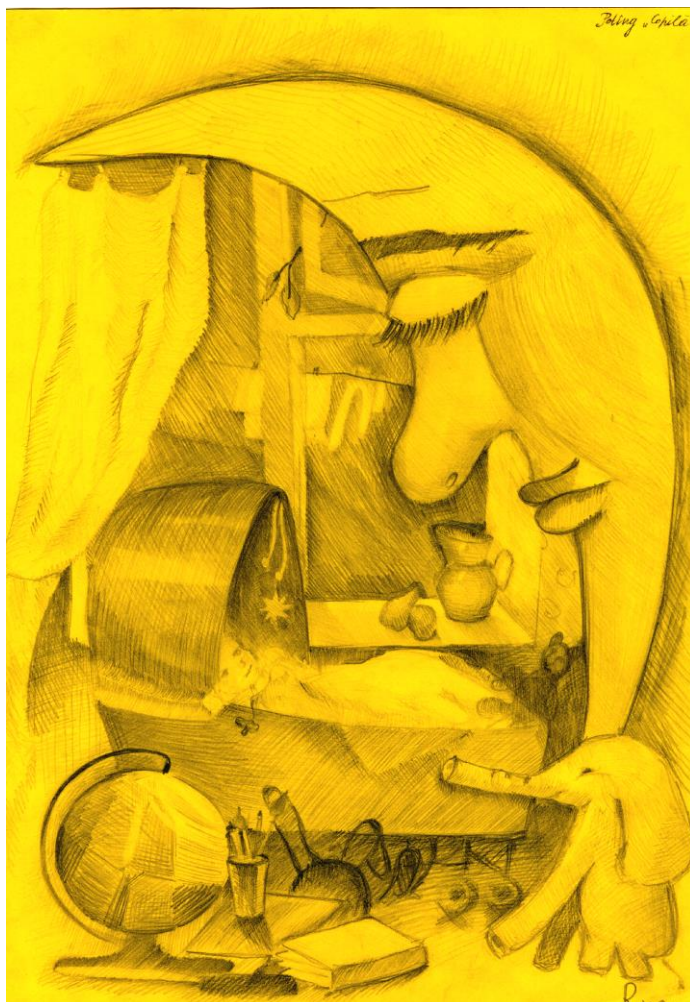
Referințe:

1. Bârlogeanu, L., *Psihopedagogia artei*. – Iași, 2001.
2. Bunescu, V., *Munca independentă a elevilor*. – București, 1957.
3. Coroi, E., Borș, A., Croitoru, S., Gagim, I. *Educația muzicală. Curriculum școlar. Clasele I-IV*. Chișinău, 2000.
4. Gagim I., *Dimensiunea psihologică a muzicii*. Iași, Timpul, 2003, p. 162-163.
5. Gagim, I., *Știința și arta educației muzicale*. – Chișinău, 2004.

6. Кабалевский, Д., Предисловие, в кн: *Обучение и воспитание школьников средствами музыкального искусства*. – Москва, 1978.

4 mai, 2006

Recenzent: **Anton Popov**,
doctor în pedagogie,
conferențiar universitar

Potîng Ana